

Lastniki in izdajatelji: Okrajni odbori SZDL Crnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izjava vsak petek. — Urednik: uredniški odbor. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poštni predel 33. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Mestni hranilnici v Novem mestu 616-H-T-24. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din. — Tiskarnica »Slovenskega poročevalca« v Ljubljani.

OD TEDNA DO TEDNA

V času, ko na obeh straneh Formoške ožine čakajo pripravljeni topovi, reaktivna letala in vojne ladje, ki prihaja do večjih ali manjših spodov, so Kitajci groze Amerikancem, le-ti pa jim odgovarjajo z isto mero — so se ta teden sestali v Bangkoku zunanjih ministri držav tako imenovanega obrambnega pakta za Jugovzhodno Azijo. Z letali sta prispevali ameriški zunanjih minister Dulles in britanski zunanjih minister Eden, za njima pa še diplomi drugih držav, ki so podpisale ta pakta.

Tako imenovani pakta z Jugovzhodno Azijo ali kratko SEATO, je bil sklenjen lani. Čas za ustanovitev vojaške zveze te vrste je bil kaj neprimeren. Zvezvenska konferenca je namreč žela velike uspehe: vojna v Indokini je bila zaključena, sklenjeno je bilo premirje in spric vsega tega je mednarodna napetost popustila. Zato ni bilo nič čudnega, da so se vse azijske države, razen ene — Siana — zahvalile, ko so jih povabili, naj se vključijo v ta pakta. Zato je bila sklenjena ta vojaška zveza, namenjena Aziji — dejansko brez azijskih držav. Zanimivo je tudi, da so v pogodbi določili, da cilj pakta ni postaviti se po robu kakršnimi agresiji, marveč izključno boriti se z druženimi močmi »proti komunistični agresiji«.

Tudi pričujoče zasedanje tega pakta bo vsekakor minilo v znanimenju večje ali manjše nepriljubljenosti med azijskimi narodi. S tega vidika je tudi treba presojati bojazni, ki jih izražajo v Washingtonu glede konference kakih 30 azijskih in afriških dežel, ki bo aprila. V ZDA se namreč boje, da bi se utegniti udeleženci te konference — na katere bo nedvomno veliko bolje zastopana Azija, pa tudi mnoge afriške dežele — obrniti proti Zahodu, ponarit, da sta »zahodni kolonializem« in »imperializem« poglavljata nevarnost za azijske in afriške narode. ZDA so zaskrbili spric možnosti, ki je precej verjetno, da bosta imela na azijsko afriški konferenci največji vpliv indijski ministrski predsednik Nehru in predsednik Kitajske vlade Cu En Laj. To sta predstavniki dveh največjih azijskih držav, ki stetejo skupno nad 900 milijonov ljudi. Razen tega je znano, da sta oba državniki v deklaraciji o Tiberni potrdila načela o koeksistenci, o nevmešavanju v notranje zadeve, o enakopravnosti in sodelovanju med vsemi narodi. Ameriški časniki celo pišejo, da bo prišlo na tej konferenci do ustanovitve »globale miru«.

Takšni cilji konference azijsko-afriških držav so vedno navzkriz s smotri konference pakta z Jugovzhodno Azijo, ki je obravnavala »sredstva za boj proti komunizmu tak na notranjem kot na zunanjem toriušcu«, kakor poroča ameriška agencija United Press. Na prvi konferenci bo prav gotovo prišel do izraza odpor proti reševanju mednarodnih vprašanj prek blokov in vojaških paktov, kajti malo in neodvisni narodi dobro vedo, da tako miru ni mogoče dosegati, marveč že z enakopravnimi pogajanjem, brez razlijanja z orožjem, brez grmejajočih atomskih in vodikovih bomb, brez groženja. Ves povojni razvoj zgovorno kaže, da v razmerah, ko smrdi po smodniku, ni mogoč vzpostaviti trdnega miru.

Ze dejstvo samo, da se je nekatere državam — med temi je bila Indija ena izmed prvih — posrečilo urenčiti pobudo glede azijsko afriške konference, je vzdobjen dokaz, da lahko države z različno družbeno ureditvijo sedajo za isto mizo in se mire pogovore o zadevah, ki se tičajo miru. Ta konferenca, ki bo nedvomno pomembnejša, kot ona v Bangkoku, bo ravno zato tudi živa priča prednosti takšnega mirljubnega reševanja perečih vprašanj.

VREME

za čas od 26. 2 do 6. 3.

Predvadalo bo nestalno in hladno vreme s pogostimi padavinami (večinoma sneg). V jasnih nočih ostrejši mraz. Kaže, da bo ves mesec marec v splošnem hladno s pogostimi snežnimi padavinami.

Dolenjski

STUDIJSKA KNJIŽNICA
NOVO MESTO

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in Novo mesto

Novi predlogi za komune v novomeškem in črnomaljskem okraju

Kot smo že zadnjič poročali, bi bil po takratnem predlogu sedanji okraj Crnomelj razdeljen, odnosno bi obstajale v bodoče na območju okraja štiri komune: v Crnomelju, Metliki, Semiču in Vinici, na območju novomeškega pa šest komun: v Novem mestu, Straži ali Dolenjski Toplicah, v Žužemberku, Trebnjem, Mokronugu in Sentjerneju. Samo načelo, ki narekuje ustanavljanje komun, naj bodo tudi v bodoče načini organizirane.

Nova osnova gornjih razlogov se so v razpravi komunalnem izločili novi predlogi za številno komun v novomeškem in črnomaljskem okraju, ki bosta, kot je znano, sestavljala v bodoče eno zvezno komun. Po

teh predlogih naj bi bila samostojna komuna v Beli krajini, tudi v Poljanski dolini ob Kolpi (sedanja občina Predgrad). Razlogi, ki zato govorijo so predvsem prometne razumevanje in oddaljenost doline od drugih krajev. Ta komuna bi bila sicer najmanjša v Beli krajini po številu prebivalstva, vendar nakazujejo tako resitev zgoraj navedeni razlogi. Razumljivo pa je, da bodo tako manjše komune imele tudi manjše administrativne aparatove.

O ne prevelikem nadvušenju posameznih vasi v občini Rakovnik, da se priskrivijo komuni v Mokronugu, smo že poročali. Prav tako so tudi Mirčenčani bili od vsega začetka najbolj zato, da bi imeli komuno tudi na Merni. Ce gremo vsaj v začetku na ustanavljanje manjših komun v kmečkih predelih, potem imata sedanji občini Merni in Rakovnik eno skupno predstavnik, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da poseganje aktivna, iz enega okraja na območje drugega brez sodelovanja domačega aktivita s pravim aktivitvam oblike za razpravo. Razgovore z volicami v obmejnih komunah naj bi vodili vedeni skupno aktivisti občin, ki so napeto čakali, komu bo sreča mila.

Zvezni predstavnik je, da se danje moje okrajev ne morejo biti nobena ovira za ustanavljanje komun, vendar je treba poudariti, da posegan

O delu kmetijske službe v kočevskem okraju

Kmetijstvo kočevskega okraja se vedno ni tako razvito, kakor bi lahko bilo. Naučni pogoji našega okraja so ugodni predvsem za reje živine. V nekaterih predelih se uspešno razvija tudi sadjarstvo. Da bi kar največ mogoče izboljšali proizvodnost naše živinoreje bi nujo morali prilagoditi tudi njivski proizvodnjo potrebam živine. V tej smeri deluje celotna kmetijska služba v okraju. Za doseglo hitrih in dobrih rezultatov v kmetijstvu je potrebna enotnost dela. Prav s tega razloga opravljajo svoje strokovno delo, tako uslužbenici okraja kakor zadržane zvezne po enotnosti načrtu. To nam je omogočilo, da lahko naštejemo nekaj uspehov v zboljšanju kmetijstva, oz. kmetijske proizvodnje.

Kakor sem že omenil, je naša glavna panoga živinoreja.

Tej posvečamo vso skrb. V ta

namen smo organizirali vrsto ukrepov, ki zagotavljajo po-

večanje krme za živino, kar

je predpogoj za vse ostale u-

krepe pri zboljševanju živinoreje.

V naslednjem bom prav

nakratko naštel nekatera

vidnejše uspehe. Da bi vplivali

na povečanje pridelkov se-

na in zboljšanja pašnikov je

strokovni referent poljedel-

skoga odbora pri zadružni

zvezni izvršil več poizkusnih

gnojenj z raznimi umetnimi

gnojili. Rezultati so bili prav

dobi. Proizvajalci so si v ve-

čini primerov ogledali uspeh

poskusnega gnojenja in sami

videli, katera gnojila v posameznih krajih najbolje ustreza.

V letosnjem letu so pro-

izvajalci kupili velike količi-

ne umetnih gnojil in se bodo

pri uporabi že ravnali po re-

zultatu omenjenih poizkusov.

Tako bodo bolj pametno upo-

rabiljni gnojila in dosegli

boljše uspehe.

Sirošči teh poizkusov sta

krila OLO Kočevje in OZZ

Kočevje. Za leto 1955 je to

delež še bolj razvito in je v ta

namen zagotovljeno pri okraj-

nem proračunu za kmetijstvo

skoraj pol milijona dinarjev.

V zvezi z ukrepi, da bi po-

večali pridelki krme ter tako

zboljšali prehrano živine, je

potrebno omeniti letosnji raz-

pis denarnih prispevkov za iz-

vrsitev nekaterih ukrepov.

Okrajna zadružna zveza je

v dogovoru z okrajnim ljud-

skim odborom razpisala vrsto

denarnih prispevkov, ki se bo-

dodoberli kmečkim proizvaj-

aljem, če bodo v letu 1955 iz-

vršili katerokoli od naslednjih

del:

a) kdor si bo zgradil gnoj-

nicno jamo z gnojivo do bo-

bil denarno pomoč, ki bo zna-

šala od 10.000 – 50.000 din

Višino te pomoči se bo določilo z ozirom na velikost gnojnice in jaune. V ta namen je na-

razpolago 4.000.000 din.

b) Kdor bo zgradil silosno

jamo v velikosti 4 do 6 m³ na

glavo govedi po prejel pomoč

od 25.000 do 50.000 din. Teh

sredstev je dva milijona dinarjev.

Kaj delamo v Semiču?

Letošnjo zimo se pošolska mladina zelo uspešno izobražuje. Od začetka novembra do konca februarja je bila v osnovni soli v Semiču tečaj Rdečega križa, ki se ga je udeleževalo približno 60 mladih. Postušale so predavanja o prvi pomoci, profiletalski zaščiti, bojni strupih, higieni in zdravstvu.

Učitelji so organizirali za mladino izpopolnjevalni tečaj iz splošnih predmetov. Tečaj so obiskovala sama dekleta, čeprav tudi fantom ne bi skodovalo, da bi obnovili znanje računstva, slovenščine in drugih predmetov, ki je v letih, odkar so zapustili šolske klipki, gotovo izpuhtelo iz glave. Poleg splošnih predmetov so se dekleta na tečaju učila tudi ročnih del in krojenja.

Imeli smo štiri predavanje iz kmetijstva. Prosvetna dvojana je bila vsakokrat nabitno polna, kar je dokaz, da si Semičani že povečati znanje o naprednem kmetijstvu.

V januarju in februarju je bil dvakrat tedensko tečaj protiletalske zaščite. Obiskovalo ga je 32 žensh in moških, ki niso vojni obvezni.

Mladina je naštudirala igro »Lovec venec«, gasilci pa trodejanjo »Poslednji mož«, ki bo uprizorjena 27. februarja. Do prve polovice marca bodo mladinci zigrali še igro »Analafeta«.

Društvo Partizan pripravlja za mesec maj telovadni nastop. Pionirji, mladinci in mladinke prav pridno telovadijo.

Tudi Semičani živahn razpravljajo o komunah. Zelo jih je razburila vest, po kateri bi en del občine pripadel Črnomlju, drugi pa Metliki. Semičani hočejo ostati skupaj, sicer pa tudi res predstavljajo go spodarsko celoto. P.M.

S tem se bodo vsekakor zboljšali pogoji prehrane živine in bo nujno tudi boljši uspeh v reji živine.

Posebej omenjam selekcijo živine. Od celotnega števila goveje imamo preko 50 % rodovinskih živali. Pri rodovinskih živalih redno ugotavljamo mlečnost krv in rastrost; njihovega naraščaja. Živali z nizko mlečnostjo izločamo iz reje. Na ta način vplivamo na to, da se vzreja predvsem naraščaj proizvodnje živali.

Z zboljšanjem prehrane in izločevanjem slabših živali, pa so dosegli povprečno mlečnost rodovnih živali v letu

šake bike iz reje že v starosti od 4 do 5 let. Največkrat navajajo kot glavni razlog za izločitev preveliko težo. Ce bi biki plemenili dalj časa, vsaj do starosti 7 do 8 let ali še več, bi s tem moreno zmanjšali potrebe po denarnih sredstvih za nakup bikov. Se važnješ pa je, da bi s tem dobili od dobrih bikov, kakršne je težko dobiti, več naraščaja. Prav iz teh razlogov držijo n. pr. ameriški živinoreje plemenske bike celo do 17 let starosti. Da bi se tudi pri nas vsaj delno počivalad oba držanja plemeninskih bikov je v že omenjenem razpisu zagotovljena vsakemu

Ce bo eden ali več kmečkih proizvajalcev skupaj posadilo sadna drevesca tako, da bo nasad velik vsaj 20 arov, se bo izplačalo iz razpisanih sredstev prispevki v višini nabavne vrednosti sadnih dreves.

V poljedelstvu je poleg krmnih rastlin najvažnejša kulturna krompir. Krompirja sadijo naši kmečki proizvajalci nad 20 % njivskih površin in je zato zelo važen za doseglo dohodkov. Da bi izboljšali seme krompirja in tako vplivali na večji pridelek je v omenjenem razpisu predviden tudi prispevek za pozitivno odobrio krompirja. Pozitivna odbira krompirja pomeni, da

mezno drevo izmeri v pasni višini in podatke vpiše v knjigo odkazovanja. Ker mora ostati žig po sečnji nepoškodovan v dokaz, da je bilo drevo odkazano, ga je udariti čim nizje na korenini panja, da ne bi delavci pri sečni zaradi očuvanja žiga puščali previških panjev. Ko bodo na razpolago številčniki (škrobovi), se bo na zasek poleg žiga udarila še zaporedna številka zaradi poznejše kontrole pravilnosti odkazovanja in tozadovno odgovornosti odkazovalca. Odkazano drevo se lahko primitno označi še na deblu, da se ga pozneje lažje najde, toda v dokaz odkazila po pristojnem gozdarskem organu služi preko strokovnega gozdarskega csebja po načilih pravilne gojitve in trajnega gozdoprovajanja z gozdovi. Z ozirom na stanje in strukturo velike večine naših gozdov je je odkazovanje najbolj delikan posel, ki bi ga praviloma smel opraviti le res sposoben gozdarski strokovnjak, ki dobro poznava življenje gozda, zato je bistvo važnosti javne gozdarske službe, da se odkazuje preko strokovnega gozdarskega csebja po načilih pravilne gojitve in trajnega gozdoprovajanja z gozdovi.

Kakor že omenjeno, bo rok za vlaganje prošenja določen za čas od 1. aprila do konca leta, vpozredno s tem in do konca avgusta bi gozdarski organi pregledali gozdove, ob njihovem sodelovanju gozdarske komisije posameznih občin pregledale vse prošenje, pregledale rešitev in jih dovrstitev. Okrajni upravi za gozdarstvo, da jih v mesecu septembru pregleda ter izda odločitev. Del vseh prošenj pa bi moral biti dostavljen na Okrajno upravo že prej, da bi na podlagi izdanih sečnih dovoljenj gozdarski organi pravilno prideli z odkazovanjem drevev.

Kakor že omenjeno, bo rok za vlaganje prošenja določen za čas od 1. aprila do konca leta, vpozredno s tem in do konca avgusta bi gozdarski organi pregledali gozdove, ob njihovem sodelovanju gozdarske komisije posameznih občin pregledale vse prošenje, pregledale rešitev in jih dovrstitev. Okrajni upravi za gozdarstvo, da jih v mesecu septembru pregleda ter izda odločitev. Del vseh prošenj pa bi moral biti dostavljen na Okrajno upravo že prej, da bi na podlagi izdanih sečnih dovoljenj gozdarski organi pravilno prideli z odkazovanjem drevev.

V tem članku je že večkrat poudarjeno, da posestnik gozdov nima pravice sekati, dokler drevev ni odkazano za posek po pristojnem gozdarskem organu, ne glede na menino uporabo lesa (za lastno porabo ali za prodajo). Ravno v tem delu je bistvo važnosti javne gozdarske službe, da se odkazuje preko strokovnega gozdarskega csebja po načilih pravilne gojitve in trajnega gozdoprovajanja z gozdovi.

Okrajni ljudski odbor Kočevje je v letu 1954 prispel za izvršitev raznih ukrepov za povečanje kmetijske proizvodnje nad 6 milijonov dinarjev. Ker se je izkazalo, da se sredstva dobro rentirajo v obliki povečane proizvodnje so letos predvidena skoraj še enkrat večja sredstva. Ing. Z. A.

Pašniki na gospodarskem posestvu Livold na Kočevskem

1954 nad 2200 litrov mleka na eno kavo. To je preko 150 litrov več kot v letu 1953. V tej številki niso vštete rodovne živali državnega posestva Kočevje, ki je v letu 1954 doseglo povprečno mlečnost 2928 kilogramov mleka za 637 rodnih krovov, kar je skoraj 400 kg več kot v letu 1953. Za izvajanje selekcije je v letu 1954 prispeval okrajni ljudski odbor nad 2.000.000 din, od tega se je porabilo 550.000, za izvajanje proizvodnosti živali 1.050.000 za nabavo dobrih plemeninskih bikov, razliko pa so razne živinorejske prizadevanje, ki vplivajo na zboljšanje reje živine.

Kako koristno in potrebljeno vplivalo na poteze naštejmo, da bi povečali pridelki krme ter tako zboljšali prehrano živine, je potrebno omeniti letosnji razpis denarnih prispevkov za izvrsitev nekaterih ukrepov.

Okrajna zadružna zveza je v dogovoru z okrajnim ljudskim odborom razpisala vrsto denarnih prispevkov, ki se bodo dodelili kmečkim proizvajalcem, če bodo v letu 1955 izvršili katerokoli od naslednjih del:

a) kdor si bo zgradil gnojnicno jamo z gnojivo do bo bil denarno pomoč, ki bo znašala od 10.000 – 50.000 din

Višino te pomoči se bo določilo z ozirom na velikost gnojnice in jaune. V ta namen je na razpolago 4.000.000 din.

b) Kdor bo zgradil silosno jamo v velikosti 4 do 6 m³ na

glavo govedi po prejel pomoč

od 25.000 do 50.000 din. Teh

sredstev je dva milijona dinarjev.

bikorejcu ali plemenilni posljedni denarna pomoč 10.000 din, če bo napravil pravilni pripustni stol (šant za skakanje), ki omogoča uporabo tudi težkih bikov. Enak prispevek bodo dobili tudi tedaj, če bodo napravili dober ukrep, da se biki vsak dan prosti gibljiblji, krompir pa porabijo za semo. Na vsak grm, ki bi se tako odbral, je predviden tri dni.

Okrajni ljudski odbor Kočevje je v letu 1954 prispel za izvršitev raznih ukrepov za povečanje kmetijske proizvodnje, ki se izkazalo, da se sredstva dobro rentirajo v obliki povečane proizvodnje so letos predvidena skoraj še enkrat večja sredstva. Ing. Z. A.

V občini Hinje pridno popravljajo pota

Letošnjo ugodno zimo so v občini Hinje izkoristili za popravilo potov. Tolikoj jih niso že zlepja popravili kot letošnjo zimo. Hinjčani so že lahično dovrstili pot in jo tudi razširili proti gozdovi pod vasjo, da sedaj lahko dovršajo les tudi s kamioni. V enem mesecu so preuredili pot v dolžini več kot tri kilometri. Prebijalci vasi Vrh sedaj razširijo in popravljajo posamezne ukrepe v korist živinoreje, navajam še ukrepe, ki bodo vplivali na sadjarstvo ter poljedelstvo.

Dr. Božo Oblak:

Higieniski zavod skrbi za zdravje ljudstva

Ze nekdaj, ko so naši predniki še stanovani v kolibah in se prehranjevali z lovom in z gozdnimi sadeži, so bili med njimi posamezniki, ki so znali uporabljati zdravilna zelišča, zavezovati rane in ustavljanje kri. Pri tem poslu so molili posebne molitve in mrmrali zagovore, katerim so pripisovali zdravilen čar. Zato so jih nepoučeni slobodniki imenovali vrace. Iz takih posameznikov

prispevki k dvigu splošne higienične ravni prebivalstva. Poleg kurativno-preventivnih ustanov, kakor so protituberolozni dispanzer, anti-venerični dispanzer in dispanzer za otroke, posvetovalnice za noseče žene in matere ter

miološke postaje, ki je osnovala bakteriološki in živilski laboratorij ter sanitarno inspekcijsko. Njegov prvi šef je bil pokojni dr. Jože Slapar, ki je s trdim delom in veliko pozitivnostjo postavil temelje preventivni medicini na Dolenjskem. Zavod se je počasi razvijal in s svojim delom utemeljil svoj obstoj.

Sedaj obsega okrožni higieniski zavod bakteriološki, serologiski in živilski laboratorij, daje okrožno sanitarno inšpekcijo ter oddelke za epidemiologijo, higieno dela, komunalno higieno, zdravstveno prosvetno in sredstvi higieno in zdravstveno statistiko.

Če hočemo spoznati pomen zavoda za proučevanje obolenj in za ohranitev zdravja prebivalstva, moramo na kratko opisati delo v posameznih laboratorijsih in oddelkih.

V bakteriološkem laboratoriju, ki mu načeljuje zdravniški bakteriolog, iščejo bolezneske klice v krvi, gnoju in izmeških bolnikov pa tudi zdravih ljudi. Če ugotovite klice jetike, titusa, grize in drugih bolezni, so tem že tudi potrdili ali ugotovili diagnozo in ambulantni zdravniki oziroma zdravnik v bolnišnicah, ki je poslal material iz teke bolnika, točno ve, kako ga mora zdraviti. Če pa ugotovita klicne bolezni pri zdravem človeku, je znak, da je ta človek za druge kužen, čeprav sam ni bolan na zunaj. Pravimo, da je klicnosec. Ta-

ki ljudje ne smejo delati v ustanovljene sanitarno-epidemiološke obratu, kjer imajo

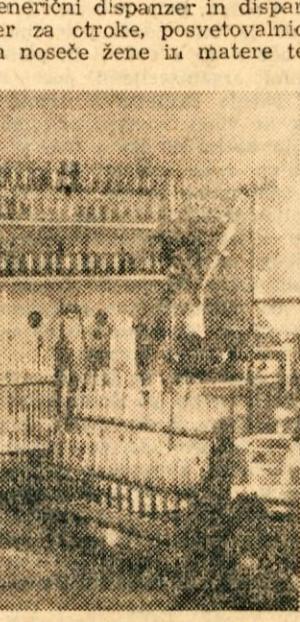
šolska ambulanta, obstoji v Novem mestu okrožni higieniski zavod, ki je tipična preventivna zdravstvena ustanova, ki ureja vse preventivno delo na Dolenjskem. Delokrog tega zavoda obsega okraje Nova Št. Crnomelj, Kočevje in Krško.

Okrožni higieniski zavod se je razvil iz pred osmimi leti ustanovljene sanitarno-epidemiološke obratu, kjer imajo

šolsko ambulanta, obstoji v Novem mestu okrožni higieniski zavod, ki je tipična preventivna zdravstvena ustanova, ki ureja vse preventivno delo na Dolenjskem. Delokrog tega zavoda obsega okraje Nova Št. Crnomelj, Kočevje in Krško.

Ker je čahek pisan tendenciozno in se navede v njem nesrečne, dajeva naslednji odgovor: Solsko poslopje v Stalcarjih je bilo med vojno močno poškodovano. Po ponovnem odprtju je bila zavodna poslovnost ena učinkovitosti, ki preprečuje nastanek bolezni pri zdravnikih ljudeh. Obe veji se medsebojno izpopolnjujeta v zaokroženo celoto, ki ji je osnovna naloga skrb za ljudsko zdravje.

V razvitih državah, posebno pa še v državah s socialistično ureditvijo, je vedno večji podparek na preprečevanje obolenj. Tudi v naši domovini se iz dneva v dan bolj razvija preventivna medicina, ki je bila v polpretekli dobi vse preveč zapostavljena. Vsote, ki gredo v ta namen iz državnega proračuna, res ne niso tako velike, kakor bi morale biti z ozirom na potrebe preventivnega zdravstva, toda doseženi rezultati že kažejo pomemben

Pogled v živilski laboratorij

kov se je v teku zgodovine razvil ranocelniški stan in poznej zdravniški poklic. Zdravniški so seveda opustili zagovore in molitve ter jih zamenjali z znanstvenimi ugotovitvami in izkušnjami. Cloveški razum je snaval dalje, razvijale so se nove vede, odkrivala nova dejstva. Na osnovi teh se je razvila moderna medicina.

Danšnje zdravstvo pozna poleg splošnega zdravnika celo vrsto specjalistov. Vendar pa je v glavnem razdeljena na dve veliki veji in sicer na kurativno medicino, ki se bavi z zdravljenjem bolnega ali poškodovanega človeka in na preventivno medicino, ki preprečuje nastanek bolezni pri zdravnikih ljudeh. Obe veji se medsebojno izpopolnjujeta v zaokroženo celoto, ki ji je osnovna naloga skrb za ljudsko zdravje.

V razvitih državah, posebno pa še v državah s socialistično ureditvijo, je vedno večji podparek na preprečevanje obolenj. Tudi v naši domovini se iz dneva v dan bolj razvija preventivna medicina, ki je bila v polpretekli dobi vse preveč zapostavljena. Vsote, ki gredo v ta namen iz državnega proračuna, res ne niso tako velike, kakor bi morale biti z ozirom na potrebe preventivnega zdravstva, toda doseženi rezultati že kažejo pomemben

Še o Stalcarjih in okolici

V 3. številki Dolenjskega lista dne 21. 1. 1955 je bil pričlanek pod naslovom »Stalcarji in okolica«, v katerem neki K. D. navaja, da občinski ljudski odbor Kočevske Reke na skrbi za solo v Stalcarjih.

Ker je čahek pisan tendenciozno in se navede v njem nesrečne, dajeva naslednji odgovor: Solsko poslopje v Stalcarjih je bilo med vojno močno poškodovano. Po ponovnem odprtju je bila zavodna poslovnost ena učinkovitosti, ki preprečuje nastanek bolezni pri zdravnikih ljudeh. Obe veji se medsebojno izpopolnjujeta v zaokroženo celoto, ki ji je osnovna naloga skrb za ljudsko zdravje.

Ako so solski prostori nesrečni, leži zato krvica izključno na upravitelju sestav. Ce je bi se peči pravčasno, pa so zdravnik v primerjavi z občinskim upraviteljem, ki je na pobudo občinskega ljudskega odbora začelo v letu 1953 adaptirati zgradbo. Poslopje je bilo adaptirano, zunaj in znotraj preslikano in preplešljano, vložena nova okna in postavljene peči – kamini. Delo je bilo izvršeno solidno in je terjalo devet materialnih stroškov. Občinski ljudski odbor je z svojim sredstvom prispeval 1.139.752 din, dodim pa so bili jasni posvetovno »Snežniki«, razumevajoč potrebe, prispevalo 96.889 din, torej je bilo skupno vloženega denarja v adaptacijo zgradbe 2.056.741 din. Postavljena

Novice iz Ručne in okolice

8. februarja ob pol enajstih že večer je v Ržnji začela goreti. Do tal je pogorel kozolec, pol slame. Njegov lastnik je v Ameriki. Kozolec ni bil zavarovan. Skoda je cenjena na 150 tisoč dinarjev. Le domačim gaislicem gre zahvala, da ni ogenj zajel tudi drugih poslopj, ki so le štiri do šest metrov oddaljeni od kozolca.

Ob tej prilici se je pokazalo, koliko pomenijo vestni gasilci v kakšnem kraju. Vendar imajo gasilci v Račni še premalo opreme, da bi lahko v vsih primerih uspešno pomagali. Zato so sklenili, da bodo v tem letu zgradili tri požarna bazene, in sicer v Račni, Cušperku in Preddelah. Upajo, da bodo pri tem delu naleteli na razumevanje in dobili kakšno pomoci.

V letošnjem lepi in suhi zimi

bodo vaščani lahko popravili vaska pota, ki so zdraža od poletnih naličov. Zelo potrebne popravili so gozdne poti. Saj so marsikse take, da greš v gozd z dobrim vozom, nazaj pa pride z razbitim.

Ciščenje in škrpljenje sadnega dreva je v polnem razmahu. Zadruga je preskrklo v skopirkivo in delavač, zraven pa ljudje še sami pomagajo. Upamo, da bomo s škrpljenjem še rešili naše sadno drevo. Vendar se vsi kmetje ne zavedajo, koliko pomeni nega sadnega dreva, zato stope pri teh delih ob strani.

V Ilovi gori pri Gaberju delajo viške vodnjake s pomočjo Higieničkega zavoda. Napeljujejo tudi električno, ki jim bo na spomlad zasvetila.

Jaka Lavriša, Stane Kozina.

Stari ljudje pripovedujejo o tem tole zgodb:

Na Mehovem je našim takrat trda predla. Turki so po dolzi, zdi, pobili straže in skoraj vse moške, ki so bili spodaj. Gospodarili so po kevdrilih, odpirali grajske sobe in pekli koštunice, ki so jih načolvali po hosti, ker so se splašili. V zgornjih prostorjih je bila gospoda, pa tudi knežice ženske, majhni otroci in starci. Vsi so jekali od strahu in groze pred strašnimi krvnikami. Tudi lačni so žili le, saj je dan ali dve je bilo hrane, pa še to pičo. Turki so objili, da ne oddidejo prej, dokler se oni v gradu ne bodo predali. Vedeli so, da bo to kmalu, ker jim bo zmanjšalo hrane. Tedaj pa se domisli Matevž, starci dolenska grča:

»Veste kaj, ljudje božlj! Vse kaže, da bomo kmalu tam, kjer je mir. Mogoce se bomo pa le rešili. Naredite, kar vam bom svetoval, slabše tudi ne bo, saj nato hudič jemlje. Pšenice imamo še za dober mernik, skuhamo jo in z njo nabasajmo teleta, da bo okrogel kocajnih kot strahopetnih, so zmagali tisti, ki so hoteli po-

skusiti s teletom.

Okoli devetih dopoldne, ko je sonce že prijetno ogrevalo izmučeno zemljo in starodavni mehovski grad in so v njegovih kleteh vse navzkriž lezali pijkeni Turki, je pred velik delom skozi zidovje, je bilo neumno misliti, preveč močni so bili mehovski zidovi.

Po daljšem preudaranju in preganjaju, je povojnik ukazal, da naj poberejo svoje stvari in odrienejo v druge kraje, kjer ne bo treba tako dolgo čakati na plen.

Tako se je tudi zgodilo in okoli poldneva je bilo v mehovskem gradu živahnovo, da se niti ne upiram, bodo voda.

Na Mehovniku pa je bilo drugače. Takrat je bila po tem hriba, še tako gosta hosta, da gradu od novomeške strani sploh ni bilo opaziti.

Ljudje, ki so bili skriti v gradu, so bili že veseli, da jih Turkov sploh ne bodo nadlegovali.

Tako so namreč pogledat, da se črna reka vali proti Mirni peči. Toda britko so se zmotni-

ti. Od mirenske strani pa je bil Mehovnik dobro виден. Belo stene so se vabilivo svetile v soncu.

»Gremo?« je z roko pokazal proti gradu majhen Turek.

»Ni vredno!« je zamahnil z roko in krepko izprijuni druge.

»Kdo jih bo pa čakal dva dni, potem pa še z dolgim nosom odšel.«

Vendar Turki ne bi bili Turki, če ne bi na kakršenkoli način unitevali. Tekrat so nekje iztaknili stolpič in so sklenili, da bodo grad razobil, čeprav se v hribi ne bodo peljali. Namestili so ga blizu Strange pri Mirni peči in začeli streliati.

Izstrelili so že prece, grad pa kakor da je glad. Se vedno so se svetili ponosni beli zidovi, ki se jih tudi smodnik ni prijet. Turk so klel, toda nihče odnehal. Skozi topovsko cev so pošiljali na Mehovnik vse mogoce. Ljudje v gradu so že trepetali, kajti malokateri strel so zgrešili, grajski zidovi pa so zmagali in tja zamajali in beležje je odpadel.

Kar naenkrat pa je priletele nekaj težkega in odkruli se je vogal.

»Sedaj bo pa nas« so vzdihovali. »Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

»Grad po nas« so vzdihovali.

Bela krajina bo izboljšala svojo zemljo

Ze davno je znano, da je belokranjska zemlja slabo rogovitna in da za ves vloženi trud svojemu lastniku slabo vraca, čeprav so to na videz najboljše njeve, globoke in za obdelavo lahke kakor malo kje v Sloveniji. Ugotovljeno je tudi, kaj je temu vzrok: apne je izčrpalo. To je vzrok, da hlevski gnoj nima trajnosti niti učinka, da suša hudo prizadene posekve, da lucerna ne uspeva itd. Ljudem je to znano. V mnogih krajih so se tudi prepričali o uspešni uporabi kinskega apnencev, ki pa je drag, ker je prevoz iz Knuha dolg. Tudi žgano apno ni pocen.

Ko sem v dneh belokranjskega kmetijstva tedna obšel neke predeli naše lepe Krajine me je logar Rauh opozoril na najdišče kot moka drobrega apnencev (dolomita) med Suhorjem in Berečo vasjo nad Metliko. To je material, ki bo pomagal slabim zemljam Belo krajine! Vsebuje kalcij in še magniezij, ki ga rastline tudi potrebujejo. Drobam pa je kot moka ali koruzni zdrob. Tak material je še v Lokvi in Hrastu nad Suhorjem. Ce je tega materiala toliko pri Suhorju, zakaj ga ne bi bilo tudi v ostalih predelih? Saj so ga že uporabljali tudi iz Zorencev in Adlešičev ter so bili kmetje z njim zadovoljni! Saj to je material, ki ga je treba samo kopati in navažati na zemljo, kar se lahko dela ob poljubnem letnem času.

Govoril sem z ljudmi in videl njihovo dobro voljo za napredek. Tedaj sem sklenil: svoj letni neizkorisceni dopust vzamem in pojdem v Belo krajino po vaseh. S seboj posesem lepo število fotografskih posnekov, ki prikazujejo delo kmetovalcev na bližnjem Kordunu in v nekaterih predelih Bosne, kjer so zemlje popolnoma enake belokranjskim. Slike nazorno prikazujejo delo in velike uspehe, spričo katerih odpade vsak dvom o potrebi apnencev oziroma peskanja zemlje, ki ji manjka apna. Lepo število slik pa kaže tudi popolnoma enake uspehe peskanja v Sloveniji na mnogih in raznovrstnih posnekov.

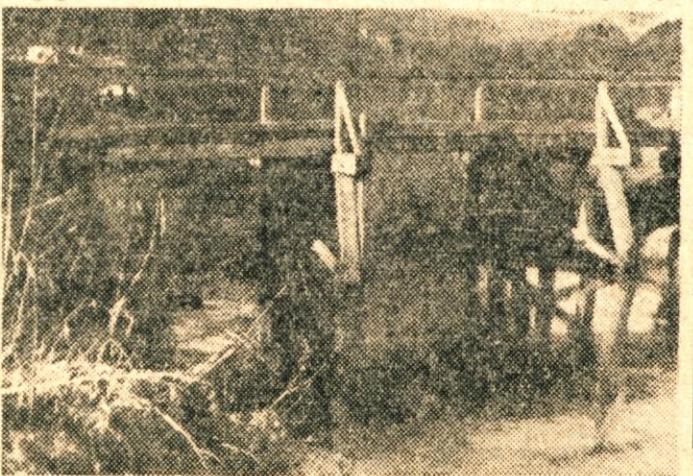
24. januarja je začela ta akcija, ki jo je z razumevanjem pozdravil in podprt OLO Crnomelj, v prvi vrsti njegov predsednik Janez Žunič. Od tega dne pa do 7. februarja so bila po vaseh predavanja, spremljana s 50 slikami s posmicojepiaskopom, ki ga je z razumevanjem posodila crnomeljska gimnazija. V Crnomelju in Metliki ter še v 23 vseh je bilo skupno 25 predavanj, ki se jih je udeležilo okrog tisoč ljudi, pri čemer ni všeč steklo otrok in nedorasle mladine, katerih je bilo tudi približno enako število. Največje zanimanje je bilo v Dobličah, Petrovi vasi, Tribučah, Gribljah, v Gradcu, Podzemljiju, Krasincu, na Suhorju, v Stranski vasi, Črešnjevcu, Dragatušu, Vel. Nebruarju.

Tudi po 3 predavanju so bila, včasih dnevno: zjutraj, po polpoldne in večer. Sole, prosvetni in gasilski dom, gostilna in privatne hiše so nudili svoje prostore v ta namen. Podnevi so bili ljudje zaradi ugodnega in toplega vremena zelo zaposleni z delom zunaj, zato jih je nekje prišlo le 8 na sestanek. To pa predavatelju niti najmanj ni kvarilo razpoloženja, saj so prišli ljudje, ki se za stvar živo zanimajo in kdo bodo poskuse vložiti napravili. Včasih je odlični Šofer Sladič dobro gnal svoj avto, da se je napovedano predavanje lahko vršilo ob pravem času.

83-letni Pajničev oče še vedno delaven član gasilskega društva

Prostovoljno gasilsko društvo, ki združuje vasi Zapotok in Vinice, je kmelo 6. februarja letni občini zbor. Zbora se je udeležilo lepo število gasilcev; med gosti je bil zastopnik OGZ tov. Kovačič. Poročila predsednika Prostovoljnega gasilskega društva, tajnika, poveljnika gasilske čete in ostalih, ki so posročali o delu društva v preteklem letu, so bila kratka Brez opisovanja stvari so poročali, kaj je bilo dobrega, kaj bi bilo treba izboljšati, kaj bi treba storiti še v bodoče. Sklenili so, da bodo pregledali vrste članstva ter ločili aktivne od neaktivnih, to je, da bodo aktivni še naprej nosili to ime, ostali pa se bodo ustrelili med podporne člane. Za aktivnega gasilskega se zahteva celega človeka, na katerega se lahko tudi radiča za primer požara ali drugih nesreč. Na občinem zboru so sprejeli sklep, da bodo v tem letu začeli zbirati sredstva za gradnjo novega gasilskega društva, katerega društvo sedaj se nima. Potrebova bila tudi motorna brizgalna, ker sedanja ročna brizgalna več ne ustrezajo svojemu namenu. Toda ta bo prisača kasneje na vrsto. Gasil-

Ljudem ni bilo težko objasnit, kaj pomenijo kisla zemljišča in kakšne so neugodne posledice kislin v zemlji. Saj so se sami že nešteto-krat, prepričali, da v črnih puhičah in v streljnih njivah kos kovanega železa (podkve, motike in pod.) razpadajo v obliki listov. Tako so ga razgrizle kislne, ki so neprimerno močnejše od navadne rje. Na sklikah so tudi videli, kako take puhiče pobojično apnenčev kamen in ga na površju spremenijo v mehko belo kredo. Povsod so zatrjevali, da je za njihove žetvene donose na Kordunu, na imel priliko videti njihovega peskanja. Res je, kar trdite, tovariši! Tudi sami Kordunaši danes pravijo:

Leseni mostovi — resna prometna ovira na Dolenjskem
(most čez Temenico pri Prečni)

apnenec. Izjavljali so tudi, da na košenicih, kjer navadno raste le ničvredna resa, prav proti v kožja bradicu, poganjajo divja detelja in dobre trave, če se nanje steka celstvo blato. Zato jim ni bilo težko verjeti lepi sliki, ki prikazuje Stanka Svajgerja iz Crnomelja, ki je na malo vredni košenici s samo apnenčevem moko dosegel krasen uspeh ter že širi leta zaporedoma namesto resi kosi bujno črno detelja. Lansko leto je imel tukaj že tri košnje. Svajger je tokrat sodeloval pri epidiaskopu in po potrebi tudi sam potrdil svoje uspehe.

Naše, s peskanjem popravljeni zemlje, se ne sramujajo Vojvodinčki mu je potrdil predavatelj.

Ponekod se je pokazalo tudi nekaj malodusja, ali manj dobre volje, če: saj nimamo tudi učni leta zapisovali v bližini peska. Naj bi ga dovažali s kamioni po nizki ceni! Predavatelj jim je svetoval: »Iščite in morda boste našli uporaben apnenec v bližini. V nasprotnem primeru namesto resi kosi bujno črno detelja. Lansko leto je imel tukaj že tri košnje. Svajger je tokrat sodeloval pri epidiaskopu in po potrebi tudi sam potrdil svoje uspehe.

Prepričan sem, da bo teh

25 sesankov in razgovorov v Belli krajini utrlo pot novemu potrebnemu delu ter da sem svoj dopust izkoristil na najboljši način: za napredek Belo krajine in v svoje osebno zadovoljstvo.

Prepričan sem, da bo teh 25 sesankov in razgovorov v Belli krajini utrlo pot novemu potrebnemu delu ter da sem svoj dopust izkoristil na najboljši način: za napredek Belo krajine in v svoje osebno zadovoljstvo.

Da se izrecene besede ne bi

izgubile in kmetovalci svoje

poskuse pravilno zasnujejo,

ki na razpolago tudi pre-

davateljev knjižice »Apnje-

nje v gozdarstvu«, ki se dobij

je v svašem koraku, v

ogromnih količinah, četudi

kmetijske obdelovalne zemlji-

enako kakor drugod naravnost vpijejo po njem. Čeprav

je bil v Predgradu sesanek

ob 2 urah popoldne in vreme

lepo, se je zbral v občinskem

domu 150 ljudi, staro in mla-

do, ki so brez pomislekov

sklenili začeti s tem delom.

Podobno je bilo zvezči tudi

v Starem trgu.

Da se izrecene besede ne bi

izgubile in kmetovalci svoje

poskuse pravilno zasnujejo,

ki na razpolago tudi pre-

davateljev knjižice »Apnje-

nje v gozdarstvu«, ki se dobij

je v svašem koraku, v

ogromnih količinah, četudi

kmetijske obdelovalne zemlji-

enako kakor drugod naravnost vpijejo po njem. Čeprav

je bil v Predgradu sesanek

ob 2 urah popoldne in vreme

lepo, se je zbral v občinskem

domu 150 ljudi, staro in mla-

do, ki so brez pomislekov

sklenili začeti s tem delom.

Podobno je bilo zvezči tudi

v Starem trgu.

Da se izrecene besede ne bi

izgubile in kmetovalci svoje

poskuse pravilno zasnujejo,

ki na razpolago tudi pre-

davateljev knjižice »Apnje-

nje v gozdarstvu«, ki se dobij

je v svašem koraku, v

ogromnih količinah, četudi

kmetijske obdelovalne zemlji-

enako kakor drugod naravnost vpijejo po njem. Čeprav

je bil v Predgradu sesanek

ob 2 urah popoldne in vreme

lepo, se je zbral v občinskem

domu 150 ljudi, staro in mla-

do, ki so brez pomislekov

sklenili začeti s tem delom.

Podobno je bilo zvezči tudi

v Starem trgu.

Da se izrecene besede ne bi

izgubile in kmetovalci svoje

poskuse pravilno zasnujejo,

ki na razpolago tudi pre-

davateljev knjižice »Apnje-

nje v gozdarstvu«, ki se dobij

je v svašem koraku, v

ogromnih količinah, četudi

kmetijske obdelovalne zemlji-

enako kakor drugod naravnost vpijejo po njem. Čeprav

je bil v Predgradu sesanek

ob 2 urah popoldne in vreme

lepo, se je zbral v občinskem

domu 150 ljudi, staro in mla-

do, ki so brez pomislekov

sklenili začeti s tem delom.

Podobno je bilo zvezči tudi

v Starem trgu.

Da se izrecene besede ne bi

izgubile in kmetovalci svoje

poskuse pravilno zasnujejo,

ki na razpolago tudi pre-

davateljev knjižice »Apnje-

nje v gozdarstvu«, ki se dobij

je v svašem koraku, v

ogromnih količinah, četudi

kmetijske obdelovalne zemlji-

enako kakor drugod naravnost vpijejo po njem. Čeprav

je bil v Predgradu sesanek

ob 2 urah popoldne in vreme

lepo, se je zbral v občinskem

domu 150 ljudi, staro in mla-

do, ki so brez pomislekov

sklenili začeti s tem delom.

Podobno je bilo zvezči tudi

v Starem trgu.

Da se izrecene besede ne bi

izgubile in kmetovalci svoje

poskuse pravilno zasnujejo,

ki na razpolago tudi pre-

davateljev knjižice »Apnje-

nje v gozdarstvu«, ki se dobij

je v svašem koraku, v

ogromnih količinah, četudi

kmetijske obdelovalne zemlji-

enako kakor drugod naravnost vpijejo po njem. Čeprav

je bil v Predgradu sesanek

ob

IZ NASI PRAJEVÍ

Kaj delamo na novomeškem učiteljišču

Poletne počitnice so za nam. Zopet se je pričelo resno delo tudi na našem zavodu. Učni uspeh je bil doseg še kar lep. Poglejmo, kako pa je z drugim delom!

Na učiteljišču imamo samostojno mladinsko organizacijo, ki je vsestransko delavnina. Njena glavna naloga je politična in splošna kulturna vzgoja člana. V začetku leta smo sklenili, da bomo imeli vsakih štirinajst dni razredne sestanke, na katerih se bomo seznanjali s političnimi dogodki doma in po svetu. Glavni namen sestankov pa je, da naši mladini, kot bodočemu učiteljskemu kadru, enkrat za vselej razčistimo pojme o religiji, da ne bomo vzažali na našem zavodu kakih dvölčevjev.

Kulturnoprosvetno delo je v letosinjeni šolskem letu uvedeno kot obvezni predmet za četrtni letnik. Doseg smo se podrobnejše seznanili s teorijo, sedaj pa bomo začeli s praktičnim delom. Za Novoletno jeklo smo pod vodstvom prof. Trdane nastudirali enodejanko »Gumba«. V kratkem bomo začeli s študijem kakega večjega dramskega dela. Vse kaže, da se učiteljiščni zanimajo za dramatiko, saj je v krožku okoli 40 dajakov.

Kako pa je z delom ostalih krožkov? Prirodoslovni krožek pod vodstvom prof. Zoreca pridno dela. V zimskem času imajo različna predavanja s področja naravoslovnih znanosti, prijeli pa bodo tudi ekskurzije. Največ članov ima Turistični krožek. Vodi ga prof. Titel. Krožek redno organizira gospodarske, geografske in literarne ekskurzije. V oktobru smo potopovali od Litije do Cateža. Prehodili smo torej tisto pot, ki jo je naš pisatelj Levstik neštetokrat prehodil, ko je bil kot domaći učitelj pri grofu

Dopisujte v »Dolenjski list«

so priredili lepo razstavo, 8. februarja pa je ves zavod pravljil spomin tegu velikega umetnika in misleca.

Zelo delaven je pevski zbor, ki ga vodi prof. Markež. V kratek bo priredil akademijo.

Naše izvensko delo je precej uspešno, saj ga podprla šolska uprava in naši pozivovani profesori. Vendar pri vsem tem nikoli ne pozabimo, da je naša prva dolžnost učenje. K-

Nekaj iz Žužemberka

Sredi decembra se je na pobudo Kmetijskega tečaja začel v Žužemberku kmetijsko-gospodarski tečaj za dekleter. Lepo je videti 33 mladih dekleter pri tečajnem pouku. Kmetijski sadjarstvo in vrtinarstvo približuje tečajnikev. Mervar, njihov nekdanji učitelj. O moralni vzgoji in zdravstvu govoril tom Lavričeva, ki je tudi tehnični vodja tečaja. Najbolj so se dekleter navezala na svojo mlado kuharico Kamnello Miklarevc. Zanimalo jih pred-

Suhorske novice

Tudi na Suhorju to zimo delo ni zamrlo. Odrasli in mladina hočejo čim bolj koristno izrabiti člinski čas. Zene obiskujejo kuharski tečaj, ki je združen s poukom ročnih del; vodi ga tovarišica Grščeva. Kar veselej jih je gledati, kako se trudijo, da bi si pridobile čim več znanja. Ta želja po znanju je najboljši pogoj za uspeh. Tečaj je trikrat tedensko, obiskuje ga 17 tovarišic; med njimi so nekatere iz zelo oddaljenih vas. Rade žrtvujejo dolgo pot in vsak teden tri popoldneve za svojo izobrazbo.

Mladina pa skrb za kulturno razvedrilo. Naštudiralo je veselego v štirih dejanjih »Okenec« in se z njim predstavila na domačem odru. Takega kulturnega razvedrila si ljudje žele, saj je bila dvorana polna, le škoda, da je takih prireditev na Suhorju premalo. Igralcii, čeprav mladi in neizkušeni, so dobro podali svoje vloge, zlasti glavne vloge so bile odigrane prav dobro. Obujim, tako želimo pri njihovem prizadevanju obilo uspeha. J-an

Prešernova prosilava smo imeli 8. februarja v kraljevi dvorani. Sodelovali so mladinci, dijaki in moški pevski zbor. Mladini pod vodstvom učitelja Krizana pravljiva Nestroyjevo veseljeto Upotisce. Članji KUD pa studirajo v režiji Štefka Kodre Thymelerjevo Mladost pred sodiščem.

Prešernova prosilava v Orehotici

Spomin smrti našega Prešernega je tudi Orehoteca pripravila. Najmlajši panogji malem rokometu, je potrebno uredit igrische, ki bo ustrezalo vsem predpisom. Računati je tudi s tem, da bo začel na rednimi treningi tenis, za katerega je na vidiku ustanovitev predstavili s samostojnim koncertom, ki je bil izredno kvaliteten. Brezhibna izvedba zahvalnih Premrljev in Devovič skladb je ganila poslušalce do solz.

Prešernova prosilava v Orehovici

Prešernova prosilava smo imeli 8. februarja v kraljevi dvorani. Sodelovali so mladinci, dijaki in moški pevski zbor. Mladini pod vodstvom učitelja Krizana pravljiva Nestroyjevo veseljeto Upotisce. Članji KUD pa studirajo v režiji Štefka Kodre Thymelerjevo Mladost pred sodiščem.

Izpred sodišča

Huda trgovska žilca

Drago Badovinac iz Stopeči 31 pri Novem mestu je bil že dvakrat kaznovan zaradi nedovoljene trgovine, drugič celo na 7 mesecev zapora. Obenam pa ga nista izpametovali. Lani v decembrju je spet na kupil od kmetov v Sentjoštu okoli 1500 mladih smrekov za novoletno jeklo in jih z dodajnjim zasiškom prodal v Zagreb. Kupil jih je po 50 din, prodal pa drescese tudi po 180 din.

Zanimivo je pri tem, da so kmetske žilce sklenili pogodbo za smrekice z Zadržnjenim trgovskim podjetjem v Novem mestu, pa so pogodbo razveljavili, ker jim je Badovinac v zapisu napisal, da se na takem trgovcu ne bo nikoli podpisati legitimacije. Da bi ta podpis čimprej dobila, je šel brez dvakrat s kolesem iz Rodin v Trebnje zaredi tega podpisa, pa obkrot stanjon. Kar je pa še posebno zanimljivo, da pri tem je to, da si podrejeli uslužbenici baje sploh ne upajo opomniti svojega šefa na tako dolžnost, iz kakšnih razlogov, to vedo srami. Bilo bi prav, da bi vse to vedela tudi javnost, in pri tem presodila, še so odnos šefu do podrejencev boljši, kot so do potujočega občinstva, kako je razvidno v gornjem primeru.

Precjšnji teden je bilo v Novem mestu predavanje. Organizirala ga je Ljudska univerza. Objekt je bil zelo velik, veliko ljudi in dobro sedeža in stolci v zadnjem delu dvorane. Vsi, ki so predavanje res poslušali, so bili z njim zadovoljni.

Ne daleč od vrata pa so stali trije mladi ljudje, dve tovariški in novomeški gimbazijci. Skoraj ves čas predavanja so med seboj še petali in se hihitali. Na koncu predavanja, ko je nekdo proslavil, da je nekdo pojasiščil, pa sem siščal od nekega tovarišča, izredno navedenih trolik na račun predavanja tako prispombo, da je moreno ponoviti.

Zakaj takih ljudjev sploh pridejo na predavanje? Ali morata samo zato, da gredo lahko zverčev? Brkone bo tako. Toda, že že nočno poslušati, vsa nekaj oljke bi pa morali pokazati. Ne bi bilo odveč, če bi profesorji take udeležence predavanji konsultirali, da vprašali o vsebinski predavanja.

Novosti DZSZ

(Nadaljevanje s 4. strani)

Zmanjšanje pokojnine ali invalidnine je odvisno od števila družinskih članov, ki jih upokojenc preživlja. Upokojenc brez družine prejme za ta čas 50% pokojnine, upokojenc z enim družinskim članom 75%, upokojenc z dvema članoma 90%, upokojenc s tremi ali več družinskimi člani pa prejme kljub zdravljenju v bolnicici polno pokojnino. Zaposljeni družinski člani in družinski člani, ki imajo lastno pokojnino, se pri tem računanju ne štejejo.

Pokojnine se v gornjem slučaju ne smejo zmanjšati pod naslednjo znesko: 2500 din mesečno za uživalca brez družine, 3750 din mesečno za uživalca z enim družinskim članom, 4500 din za uživalca z dvema družinskima članoma. Težavnejše je pri upokojencih, ki so po parni na zdravljenju in pri dru-

žinskih upokojencih, pri katerih je navadno več souživalcev pokojnine, na zdravljenju pa je samo eden od uživalcev. Zavod za socialno zavarovanje nimajo podatkov, koliko in katere družinske člane upokojenes preživlja, zato je nujno potrebno, da si upokojenc ob vstopu v bolnico ali med zdravljenjem oskrbi potrdilo občine, katere družinske člane preživlja in ga pošije neposredno zavod za socialno zavarovanje ali pa ga izroči bolnici ob sprejemu, da ga pošije skupno z računom zavodu za socialno zavarovanje.

Ako zavod potrdila ne bo prejeli med zdravljenjem, bodo prisiljeni obračunavati pokojnino v kasnejših mesecih, ko bodo prejeli račune iz bolnice in ko bo upokojenc že doma, zavodom pa bodo s tem povzročili nepotrebno korespondenco o ugotavljanju družinskih članov. M. P.

Obrnski ljudski odbor Dol. Toplice obvešča, da bo živinski sejem v Dolenjskih Toplicah prvo v mesecu marcu, to je 2. marca 1955.

Nadaljevali sejno bodo: prvo v juniju, dne 1. junija 1955, drugo v mesecu avgustu, dne 3. avgusta 1955 in prvo sredo v novemburu, dne 2. novembra 1955.

MALI OGLEDI

Enostanovanjsko hišico na deseli kupim. Naslov: poštno ležeče 29, Crnomelj.

Dražbeni oglasi

Javna dražba hiša na Dvoru Občinski ljudski odbor Dol. Toplice raspisuje na podlagi člena 3 Uredbe na podlagi stanovanjskih hiš Splošnega ljudskega premoženja Ur. list FLRJ št. 17-101/53 in

V Crnomelju

1955 je bila rojena ena dekleter.

NOVI ODBOR Partizana

Novo mesto

Velika dvorana sindikalne doma je bila skoraj pretešna za vse fizkulturnike in goste, ki so se preteklo sredo tamkaj zbrali, da bi pregledali dosedanje delo novomeškega Partizana, si zadali nove naloge in izvolili nov odber.

Skupščino, ki je bila četrta po redu, je otvoril predsednik tov. Colarič, pozdravil vse prisotne, še posebej pa sekretarja MK ZKS tov. Goloba Ludvika. Po občajnih formalnostih so poročali tajnik, načelnik v državnih delavnicah, komunah in pravničnih uradu. Čeprav je razpravljalo vse uspehe, pa tudi neuspehe društvene uprave in društva samega, Večenec je bomo spregovorili v eni izmed prihodnjih številki.

Skupščino, ki je bila četrta po redu, je otvoril predsednik tov. Colarič, pozdravil vse prisotne,

nost. Skupščini je zaželel čim več uspehov.

Pri volitvah je bila izvoljena kandidatna lista, ki jo je pripravila in predlagala društvena uprava. Novi društveni predsednik dr. Golež je že znan prijatelj telesne vzgoje in aktiven športnik. V vsestransko pomoč pri delu mu bodo tudi ostali odborniki, ki so več ali manj znani fizkulturni delavci, kot Colarič, Valentiniči, Skrit, Torževski, Bevc, Gregorčič in drugi. Za izvolitev je bil tudi dr. Golež toplo zahvalil in pozval vse prisotne, da nadaljnemu delu za doseg čim boljših uspehov.

Sprejet je bil tudi društveni proračun za leto 1955, ki predvideva 1.735.800 dinarjev dobrokrov in prav toliko izdatkov. Razen rednih stroškov društvene uprave je v proračunu znaten znesek za vzdrževanje televodija in igrišča, za potne stroške tekmovalcev in za nabavo revkativ. Vsi želite postavki se da opraviči z nekatrimi vidnimi upravnimi ustreznimi.

Pretekel teden se je v Crnomljiju prvo udeleženo letosno prvenstvo Dolenjske v šahu. Turnir prizreza SD Crnomelj v okviru pravljive drugega občinskega pravljika LOMO Crnomelj, ki je bil v soboto, 19. februarja.

Kako naj označim letosno prvenstvo? Prva ugotovitev je nespor: tako močnega prvenstva Dolenjske še ni bilo. Sodeluje še žirija, ki je zavestno pravljiva.

Pravljivo pravljivo je bilo tudi v Crnomljiju letosno prvenstvo Dolenjske v šahu. Turnir prizreza SD Crnomelj v okviru pravljive drugega občinskega pravljika LOMO Crnomelj, ki je bil v soboto, 19. februarja.

Kako naj označim letosno prvenstvo? Prva ugotovitev je nespor:

tačno pravljivo je bilo letosno prvenstvo Dolenjske v šahu. Turnir prizreza SD Crnomelj v okviru pravljive drugega občinskega pravljika LOMO Crnomelj, ki je bil v soboto, 19. februarja.

Kako naj označim letosno prvenstvo? Prva ugotovitev je nespor:

tačno pravljivo je bilo letosno prvenstvo Dolenjske v šahu. Turnir prizreza SD Crnomelj v okviru pravljive drugega občinskega pravljika LOMO Crnomelj, ki je bil v soboto, 19. februarja.

Kako naj označim letosno prvenstvo? Prva ugotovitev je nespor:

tačno pravljivo je bilo letosno prvenstvo Dolenjske v šahu. Turnir prizreza SD Crnomelj v okviru pravljive drugega občinskega pravljika LOMO Crnomelj, ki je bil v soboto, 19. februarja.

Kako naj označim letosno prvenstvo? Prva ugotovitev je nespor:

tačno pravljivo je bilo letosno prvenstvo Dolenjske v šahu. Turnir prizreza SD Crnomelj v okviru pravljive drugega občinskega pravljika LOMO Crnomelj, ki je bil v soboto, 19. februarja.

Kako naj označim letosno prvenstvo? Prva ugotovitev je nespor:

tačno pravljivo je bilo letosno prvenstvo Dolenjske v šahu. Turnir prizreza SD Crnomelj v okviru pravljive drugega občinskega pravljika LOMO Crnomelj, ki je bil v soboto, 19. februarja.

Kako naj označim letosno prvenstvo? Prva ugotovitev je nespor:

tačno pravljivo je bilo letosno prvenstvo Dolenjske v šahu. Turnir prizreza SD Crnomelj v okviru pravljive drugega občinskega pravljika LOMO Crnomelj, ki je bil v soboto, 19. februarja.

Kako naj označim letosno prvenstvo? Prva ugotovitev je nespor:

tačno pravljivo je bilo letosno prvenstvo Dolenjske v šahu. Turnir prizreza SD Crnomelj v okviru pravljive drugega občinskega pravljika LOMO Crnomelj, ki je bil v soboto, 19. februarja.

Kako naj označim letosno prvenstvo? Prva ugotovitev je nespor:

tačno pravljivo je bilo letosno prvenstvo Dolenjske v šahu. Turnir prizreza SD Crnomelj v okviru pravljive drugega občinskega pravljika LOMO Crnomelj, ki je bil v soboto, 19. februarja.

Kako naj označim letosno prvenstvo? Prva ugotovitev je nespor:

tačno pravljivo je bilo letosno prvenstvo Dolenjske v šahu. Turnir prizreza SD Crnomelj v okviru pravljive drugega občinskega pravljika LOMO Crnomelj, ki je bil v soboto, 19. februarja.

Kako naj označim letosno prvenstvo? Prva ugotovitev je nespor:

tačno pravljivo je bilo letosno prvenstvo Dolenjske v šahu. Turnir prizreza SD Crnomelj v okviru pravljive drugega občinskega pravljika LOMO Crnomelj, ki je bil v soboto,

Drobci iz zgodovine novomeške gimnazije

Leta 1946 je minilo 200 let, ko je bila v Novem mestu ustanovljena gimnazija. Ta pomembna obletronica je zaradi vajejših nalog, ki jih je treba reševati po vsaki težki vojni, šla mimo nas. Vendar naj nekaj podatkov iz gimnazijskih arhivov opozorja Dolenje na zavod, ki ni le častitljiv po letih, marveč tudi znamenit po možeh, ki so učili in se učili na njem.

USTANOVITEV GIMNAZIJE

Nouustanovljeno mesto Karlovac, požari in kužne bolezni so povzročile, da je Novo mesto v 17. in 18. stoletju močno obubožalo. Deželni knezi so pogosto pošiljali semajnike pooblaščence, da bi ugotovili vzroke propadanja in mestu pomagali. S tem namenom je prišel l. 1744 tudi kranjski deželnih vicedom grof Henrik Arzon. Da bi pomagal meščanom, jim je vdahnil misel, naj prosijo državno oblast, da bi jim dovolila ustanoviti gimnazijo. Mesto bi tako dobilo nove vire dohodkov in bi se gmočno opomoglo, saj bi lažje vnovčevalo poljske pridele, ki so jih meščani vedno težje pridajali. Gimnazijo naj bi vodili frančiškaniki, ki so pred Turki zbežali iz Bosne, bivali nekaj časa v Metliki in se nato preseliли v Novo mesto, kjer so leta 1472 zgradili samostan. Meščani so se sprošnjo obnutili na Marijo Terezijo. Cesarica jim je odgovorila, da jih pri tem ne bo ovirala, če so pridržali sami nositi stroške za vzdrževanje šolskega posloja in učnih moči. Ceprav jim to ni bilo po volji, so končno le popustili in podpisali 27. avgusta 1746 v Ljubljani s franciškanski pogodbou, v kateri so se med drugim obvezali, da bodo frančiškanom za poučevanje na novomeški gimnaziji dajali letno 500 florintov v denarju in za prav toliko živeža v naravi. Seveda je moralna mestna oblast v ta namen sezidati prizerno šolsko poslopje v bližini samostana. Se preden pa je bila pogoda podpisana, je cesarica Marija Terezija 8. avgusta 1746 podpisala listino, katero podeljuje novomeški gimnaziji pravico javnosti.

NOTRANJA UREDITEV USTANOVLJENE GIMNAZIJE

Gimnazija je bila urejena po vzoru takratne jezuitske latinske šole v Ljubljani. Ob ustanovitvi je imela 6 razredov s tremi učitelji in prefektom t. j. vodjo zavoda. O pravilih, ki bi veljala za učitelje in učence, je sklepal frančiškanski definitorij v Ljubljani septembra 1746. Discipline so uredili po svojem premislenku, glede učnih knjig, učnega programa itd. pa so se ravnili po jezuitski gimnaziji v Ljubljani.

Solsko leto se je začenjalo 3. novembra in se zaključilo naslednje leto v prvih dneh meseca septembra. Med tednom sta bila dva dneva — torek in četrtek — kot dneva oddihova pouka proti. Gimnazijo je nadziral definitorij frančiškanskega reda v Ljubljani. Dejansko oblast je imel prefekt (ravnatelj), ki je bil edi-

ni odgovoren za delo na šoli. Pri ureditvi pouka je bila gimnazija vezana na navodila, ki jih je izdal 16. novembra 1735 prednik Marije Terezije cesar Karel VI. V prvi razred so mogli biti sprejeti le oni dečki, ki so bili že prizerno izurjeni v pisjanu nemškega in latinskega jezika. Paziti naj bi bilo treba na nadzorovanje prefekta. Tako je l. 1767 brez dolžnega obvestila prefekta dal poloviti nekaj povsem nedolžnih dijakov, zapreti jih v mestu ugostovala prisiranost in nezakonitost mestnih oblasti. Prav odločno je nastopil tudi prefekt, češ da je le on pristojen za kaznovanje dijakov.

STARO GIMNAZIJSKO POSLOPJE

Za gimnazijsko poslopje je kupilo mestno starešinstvo v bližini samostana hišo in vrt nekdanjega mestnega sodnika Fricha. Veljalo je preko 200 goldinarjev. Šolske sobe so bile zelo skromne. Tla so bila iz ilovice in kamna. Pozimi so morali navadno dijaki sami skrbeti za kurjavo. V pogodbni nameři ni bila izgovorjena in mestna občina se je upirala, da bi kaj prispevala. Za šest latinskih šol je bilo na razpolago le pet učilnic. Ze koncem 18. stoletja je bilo poslopje v celoti slabem stanju. Ko so l. 1809 prišli za nekaj let v deželo Francozi, so skrčili gimnazijo sprva na dva, nato na tri razrede. Za njimi je avstrijska oblast prejšnje stanje obnovila s to razliko, da je bila gimnazija do leta 1819 pet — nato pa šestrazredna. Ker je bil na razpolago le pet sob, je bil en razred v mestni hiši, kjer je imela pouk tudi deklinski šola. Leta 1821 so poslopje prizidavalo nekoliko razširili. Ko je gimnazija na začetku druge polovice 19. stoletja postala osmieszredna, so zgradbo vnovič popravili in povečali. Vsled vedenju večjega doka dijakov so leta 1871 vsto stavbo dvignili za eno nadstropje. Pri tem je ostalo do leta 1912, ko se je gimnazija preselila v novo poslopje, kjer je še danes.

(Nadaljevanje prihodnjic)

OKROGLE IN BODIČASTE

Dva ruska mužika sta stala pri Dnjepru in motrila človeka sredi reke, ki se je potapljal. Klicil je na pomoč in obupno poizkušal, da bi se resiti s plavjanjem. Stopnja uspeha se je določala z devetimi ocenami. Pouk se je opravljal določno in popolno po dve uri in pol. V notranje šolsko življenje se vlada ni vmešavala, o tem je odločal prazaprav le definitivij. Z državno oblastjo je bila gimnazija v tej dobi le toliko v Ljubljani, ki je preko svojega pooblaščanca v Novem

Vrzite Polignaca v vodo! — Minister Cantelauze je tedaj dejal knezu Polignacu: »Zdi se, da ste vendarle vi od nas vseh najpopularnejši.«

Minister Richelieu je izjavil, da ni tako nedolžnih petih besed, zaradi katerih bi ne mogel, če bi hotel, zapreti tegniti ven. — »No, seveda, človeka rešiti smrti.« — »Glej, glej, tam je čoln; če bi zaveslala k revetu.« — »No, če bi veslala, vzelu vrv in — ostal bi živ.« — »Glej, že zopek plavata.« — »Mogoče, če bi sedla v čoln... morda... da...« — »Morda, morda, res je...« — »Je že po njem; mehurčki že vstajajo.« — »Zdaj je že na dnu.« — »Najbrž mu je bilo že od rojstva usojeno, da bo na ta način umrl.« — »Se je že rodil pod takim zvezdom.« — »Če bi po sedla v čoln in veslala, morda, morda, da bi...« — »No... morda...«

ANEKDOTE

Ko je bilo net ministrov Karla X. zaprtih v Hamu v ječi, se je zbral ljudstvo in vzlikalo: »Smrt ministrom!«

V PORODNIŠNICI

No, sinko, kaj naj ti mamica kupi, bratec ali sestrič? « Eh, jaz bi najraje bicikl! »

DRAGI OTROCI!

Danes, ko imamo malo več papirja, je tudi za vas nekaj. Poštelj smo vam tale kotiček usagn, zank in krizank. Že spet ugebil, se boste mogoče jezili. Toda tokrat je vredno ugebati; tisti, ki bodo pravilno rešili vse točke, naj jih pošljemo na naše uredništvo. Stirje, ki bodo tako srečni, da bodo izbrani, bodo prejeli lepe knjižne nagrade.

Sedaj pa kar na delo! Najprej boste rešili krizank »Pet«. Ta vam bo šla gotovo do rok, saj ste v šoli navajeni na same petice. Tisti, ki ste z njimi malo skrgeši, boste moralib za bolj pomisliti. No, pa bo že šlo.

Krizanka »5a«

Vodoravno: 2. pot, 4. obrtnik, 6. egiptanski bog, 7. kmečka obdelovalna zadruga, 9. zaradi, 10. del kolesa, 12. fantič, 14. grški slikar, 15. rubež, 17. veznik, 18. del kolesa, 20. del kolesa, 20.

Vertikalno: 1. Kazimir naposled zavplje: »Potrebuješ njegovih ma in marie. 2. Ma se mlčno oblači. 3. Pri nas samo na črno mejejo. 4. Mostič nad vasjo je edenadsta povodenj. 5. Deček je narusal kočje v jekah. 6. Praznovali so Martinovo mest nedelje. 7. To niso dobre žice. 8. Povsed je mokro, voge se vdirajo do koten v blato. 9. Raste v tem pravilno. 10. Število, katero se rešujejo? Nekateri ste v tem pravi mojstri, drugi

egipčansko božanstvo, 22. del človeškega telesa, 23. gorivo, 24. teži stavek, ki skriva 10 dolenjskih krajev. Pošlite Jih!

Naprijčno: 1. vrsta, 2. osebni zamek, 3. gomil (brez v), 4. mesto v Sloveniji, 5. štoklja (srb.), 6. vrsta uganke, 8. opis, 9. pevski zbor, 11. nedeljan, 13. tvor (sistem), 16. nikalmica, 19. predlog, 21. znak za kemično pravilo, 22. Unites, 24. pesniški oblika.

2. Ali dobro pozname svojo lepo Dolenjsko? Bomo videli; v tehle stavkih je skritih 10 dolenjskih krajev. Pošlite Jih!

3. Kazimir naposled zavplje: »Potrebuješ njegovih ma in marie. 2. Ma se mlčno oblači. 3. Pri nas samo na črno mejejo. 4. Mostič nad vasjo je edenadsta povodenj. 5. Deček je narusal kočje v jekah. 6. Praznovali so Martinovo mest nedelje. 7. To niso dobre žice. 8. Povsed je mokro, voge se vdirajo do koten v blato. 9. Raste v tem pravilno. 10. Število, katero se rešujejo? Nekateri ste v tem pravi mojstri, drugi

4. Sedaj pa samo še igračka. V kvadratke boste vodoravno in navpično vnesli besede, ki pomenijo: 1. rab je pri peki kruha, 2. jo je največ v naravi, 3. naš predsednik, 4. prvi slovenski knez.

Rešitve pošljite do 5. marca!

Zvonko Čemažar: ROK SE IGRJA

Urnih rok:

hopsasa,

lahkih nog:

tralna,

široki log

sem in tja,

naokrog,

kar se da,

v smeh in jok

ena dva,

mali Rok

se igra.

1. 2. 3. 4.

2. 3. 4.

3. 4.

4. 5.

5. 6.

6. 7.

7. 8.

8. 9.

9. 10.

10. 11.

11. 12.

12. 13.

13. 14.

14. 15.

15. 16.

16. 17.

17. 18.

18. 19.

19. 20.

20. 21.

21. 22.

22. 23.

23. 24.

24. 25.

25. 26.

26. 27.

27. 28.

28. 29.

29. 30.

30. 31.

31. 32.

32. 33.

33. 34.

34. 35.

35. 36.

36. 37.

37. 38.

38. 39.

39. 40.

40. 41.

41. 42.

42. 43.

43. 44.

44. 45.

45. 46.

46. 47.

47. 48.

48. 49.

49. 50.

50. 51.

51. 52.

52. 53.

53. 54.

54. 55.

55. 56.

56. 57.

57. 58.

58. 59.

59. 60.

60. 61.

61. 62.

62. 63.

63. 64.

64. 65.